Ομιλία εις την Κυριακή της Απόκρεω (Αγ. Γρηγόριος ο Παλαμάς)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 17 Φεβρουαρίου, 2012

1. Την περασμένη Κυριακή η Εκκλησία εμνημόνευε την απερίγραπτη φιλανθρωπία του Θεού προς εμάς που παρουσιάζεται με την παραβολή του σεσωσμένου ασώτου. Την σημερινή Κυριακή διδάσκει περί της μελλούσης φρικωδεστάτης κρίσεως του Θεού, χρησιμοποιώντας μια καλή τάξι και ακολουθώντας τις προφητικές φωνές· διότι, λέγει, «θα σου ψάλω, Κύριε, έλεος και κρίσι», και «μια φορά ελάλησε ο Θεός και άκουσα τα δυο αυτά, ότι το κράτος είναι του Θεού και ιδικό σου, Κύριε, το έλεος, διότι εσύ θ' αποδώσης στον καθένα κατά τα έργα του».

2. Το έλεος λοιπόν και η μακροθυμία προηγείται της θείας κρίσεως. Πραγματικά ο Θεός, έχοντας και περιέχοντας κατ' εξοχήν όλες τις αρετές, και όντας συγχρόνως δίκαιος και ελεήμων, επειδή το έλεος δεν συμβαδίζει με την κρίσι, σύμφωνα με το γραμμένο, «να μη ευσπλαγχνισθής πτωχό κατά την κρίσι», ευλόγως ο Θεός κατένειμε το καθένα στον καιρό του· τον παρόντα καιρό τον ώρισε για την μακροθυμία, τον μέλλοντα για την ανταπόδοσι. Γι' αυτό τα τελούμενα στην Εκκλησία η θεία χάρις διέθεσε κατά τέτοιον τρόπο, ώστε εμείς αντιλαμβανόμενοι τούτο, ότι την συγγνώμη για τα αμαρτήματα λαμβάνομε από τα εδώ συμβαίνοντα, να σπεύσωμε, όσο ζούμε ακόμη στον παρόντα βίο, να επιτύχουμε το αιώνιο έλεος και να καταστήσωμε τους εαυτούς μας αξίους της θείας φιλανθρωπίας. Διότι εκείνη η κρίσις, η τελευταία, είναι ανηλέητος γι' αυτόν που δεν έδειξε έλεος.

3. Περί της απερίγραπτης λοιπόν για μας ευσπλαγχνίας του Θεού ομιλήσαμε μόλις προ ολίγου. Σήμερα δε θα ομιλήσωμε περί της δευτέρας παρουσίας του Χριστού, καθώς και περί της φρικωδεστάτης κρίσεως και περί όσων θα συμβούν κατ' αυτήν απορρήτως- πράγματα που οφθαλμός δεν είδε και ους δεν ήκουσε και που δεν ανέβηκαν στη σκέψι ανθρώπου, αν είναι αμέτοχη θείου Πνεύματος, που υπερβαίνουν όχι μόνο την ανθρώπινη αίσθησι, αλλά και τον ανθρώπινο νου και λόγο. Διότι, αν και αυτός που μας διδάσκει για όλα τούτα είναι αυτός που γνωρίζει τα πάντα και πρόκειται να κρίνη όλη τη γη, αλλά συγκαταβαίνει προς την δυναμικότητα των διδασκομένων, προσφέροντας τους λόγους συμμέτρους προς αυτήν. Γι' αυτό εισάγονται αστραπή και νεφέλες, σάλπιγξ και θρόνος και τα όμοια με αυτά, αν και σύμφωνα με την επαγγελία του περιμένομε καινούς ουρανούς και καινή γη, αφού τα παρόντα αλλοιωθούν.

4. Αν δε αυτά και μόνο λεγόμενα, μάλιστα δε λεγόμενα συγκαταβατικώς, γεμίζουν την ψυχή των συνετών ακροατών με φρίκη και δέος, ποιός θα βαστάση τότε που θα τελούνται τα ίδια τα πράγματα; Πόσο άξιοι πρέπει να είμαστε στα άγια σπουδάσματα και στην ευσέβεια, όταν προσδοκούμε την παρουσία της ημέρας του Θεού, για την οποία, όπως λέγει ο θείος Πέτρος, «οι μεν ουρανοί πυρακτωμένοι θα διαλυθούν, τα δε στοιχεία καιόμενα θα λειώσουν, ενώ η γη και τα κτίσματα που υπάρχουν σ' αυτήν θα κατακαούν;». Πριν δε από αυτά θα πραγματοποιηθή η σκληρή παρουσία και επήρεια του Αντιχρίστου κατά της πίστεως, η οποία, αν δεν εκολοβωνόταν επιτραπείσα για λίγον χρόνο, δεν θα εσωζόταν κανένας άνθρωπος, όπως λέγει ο Κύριος στα ευαγγέλια. Γι' αυτό παραγέλλει στους μαθητάς του «αγρυπνείτε λοιπόν παρακαλώντας όλον τον καιρό, για να καταξιωθήτε ν' αποφύγετε όλα όσα πρόκειται να συμβούν και να σταθήτε εμπρός στον Υιό του ανθρώπου».

5. Βέβαια όλα εκείνα είναι γεμάτα υπερβολική φρίκη, αλλά γι' αυτούς που δαπανούν τον βίο τους σε απιστία και αδικία και ραθυμία απειλούνται ακόμη δεινότερα από αυτά, καθώς λέγει ο ίδιος ο Κύριος· «τότε θα κλαύσουν όλες οι φυλές της γης». Φυλές δε της γης είναι αυτοί που δεν επειθάρχησαν στον ελθόντα από τον ουρανό, που δεν αναγνωρίζουν και δεν επικαλούνται τον ουράνιο Πατέρα ούτε ανεβάζουν προς αυτόν το γένος δια της ομοιότητος των έργων. Λέγει πάλι ότι «η ημέρα εκείνη θα επέλθει σαν παγίδα σε όλους όσοι κάθονταν επάνω στο πρόσωπο της γης, δηλαδή σ' εκείνους που με την κραιπάλη και μέθη, με τις τρυφές και τις βιωτικές μέριμνες είναι προσηλωμένοι στη γη και στα γήινα και έχουν προσκολληθή ολοσχερώς στα φαινόμενα κατά την αίσθησι λαμπρά, στον πλούτο, στη δόξα και στην ηδονή. Πραγματικά με την λέξι «πρόσωπο» της γης αινίχθηκε τον φαινομενικώς χαρωπό χαρακτήρα της, ενώ με την λέξι «κάθονται» υπονοεί την επίμονη και ενδόμυχη προσήλωση. Με τους λόγους δε αυτούς συνάπτει προς τους ασεβείς αυτούς που αμάρτησαν αμετανοήτως έως το τέλος, όπως προείπε και ο Ησαΐας, ότι «θα πάρουν φωτιά οι άνομοι και οι αμαρτωλοί συγχρόνως, και δεν θα υπάρξει κανείς να την σβήση». «Η ιδική μας όμως πολιτεία ευρίσκεται στους ουρανούς, από τους οποίους και αναμένομε τον Σωτήρα», λέγει ο απόστολος· και «εσείς δεν είσθε από αυτόν τον κόσμο», έλεγε προς τους μαθητάς του ο Κύριος, προς τους οποίους πάλι λέγει ότι, «όταν θα τελούνται όλα αυτά, ν' ανασηκωθήτε και να υψώσετε τα κεφάλια σας, διότι προσεγγίζει η απολύτρωσίς σας».

6. Βλέπετε ότι οι ζώντες κατά τον Χριστό γεμίζουν ανέκφραστη χαρά και παρρησία για τα συμβαίνοντα ευθύς έπειτα από εκείνα, ενώ οι ζώντες κατά την σάρκα είναι γεμάτοι αισχύνη και οδύνη και κατήφεια; Καθώς φωνάζει και ο Παύλος λέγοντας, «ο Θεός θ' αποδώσει στον καθένα κατά τα έργα του, σ' εκείνους δηλαδή που επιζητούν με έργο αγαθό κατά υπομονή δόξα και τιμή και αφθαρσία θα αποδώσει ζωή αιώνια, ενώ για τους απειθούντας στην αλήθεια, πειθομένους δε στην αδικία θα υπάρξει θυμός και οργή, θα υπάρξει θλίψις και στενοχώρια σε κάθε άνθρωπο που

κατεργάζεται το κακό». Πραγματικά παλαιά επί του Νώε, όταν αυξήθηκε η αμαρτία και επικράτησε σε όλο σχεδόν το ανθρώπινο γένος, ήλθε από τον Θεό κατακλυσμός, που κατέστρεψε κάθε πνοή, ενώ μόνο ο δίκαιος αυτός με την οικογένειά του διαφυλάχθηκε για χάρη της γενέσεως ενός δευτέρου κόσμου. Πάλι δε έπειτα από αυτόν ο Θεός την αυξηθείσα κακία περιέκοπτε μερικώς, όπως επί παραδείγματι όταν αποτέφρωσε με πυρ τους Σοδομίτες, κατεπόντισε στη θάλασσα τους Φαραωνίτες, το δε πάντολμο γένος των Ιουδαίων απεδεκάτισε με πείνα και στάση, με νόσους και πικρές ποινές.

7. Ο κοινός όμως ιατρός, που εχρησιμοποίησε χάριν του γένους μας τα αυστηρά φάρμακα και ιατρεύματα, δεν παρέλειψε εκείνα που είναι ευάρεστα και ωφελούν μ' ευχαρίστηση, αλλά ανύψωσε πατέρες, ανέδειξε προφήτες, ετέλεσε σημεία, έδωσε τον μωσαϊκό νόμο, έστειλε αγγέλους. Επειδή δε και αυτά ήσαν ανίσχυρα για την ασυγκράτητη ορμή της κακίας μας, κατήλθε στη γη κλίνοντας προς τα κάτω τους ουρανούς ο ίδιος ο Λόγος του Θεού, το μεγάλο ιατρικό που καταπαύει τις βαρείες αμαρτίες· και αφού έγινε για μας τα πάντα, πλην της αμαρτίας, κατήργησε την αμαρτία στον εαυτό του· έπειτα ενίσχυσε κι' εμάς, ώστε να αμβλύνη το κεντρί εκείνης, και επαραδειγμάτισε στον σταυρό τους αρχηγούς και συνεργούς αυτής καταργώντας δια του θανάτου τον έχοντα την εξουσία του θανάτου.

8. Και, αφού όπως στην εποχή του Νώε κατέκλυσε με ύδωρ τους αμαρτωλούς, έτσι ύστερα κατέκλυσε την αμαρτία δια της δικαιοσύνης και χάριτός του, ανέστησε τον εαυτό του αθάνατο, σαν σπέρμα και απαρχή του αιωνίου κόσμου, σαν παράδειγμα και παράσταση τής με βεβαιότητα ελπιζομένης από εμάς αναστάσεως. Αφού δε ανέστη και αναλήφθηκε στους ουρανούς, εξαπέστειλε σε όλη την οικουμένη αποστόλους, προέβαλε μέγα στίφος μαρτύρων, προέστησε πλήθος διδασκάλων, ανέδειξε συνάξεις οσίων. Επειδή δε, ενώ έκαμε τα πάντα, χωρίς να παραλείψει τίποτε από τα απαραίτητα, είδε πάλι την κακία λόγω του αυτεξουσίου της προαιρέσεώς μας να κορυφώνεται τόσο πολύ, ή μάλλον τότε θα την ιδεί να ανυψώνεται, ώστε τότε πλέον οι άνθρωποι να προσκυνήσουν και να υπακούσουν στον Αντίχριστο, εγκαταλείποντας τον αληθινό Θεό και τον αληθινό Χριστό του· γι' αυτό θα κατέλθη πάλι από τους ουρανούς με πολλή δύναμι και δόξα, όχι για να μακροθυμήσει, αλλά για να τιμωρήσει εκείνους που δια των πονηρών έργων εθησαύρισαν στους εαυτούς των την οργή κατά τον καιρό της μακροθυμίας του· και τους μεν αθεράπευτους θ' αποκόψει από τους υγιείς ως σάπια μέλη και θα τους παραδώση στο πυρ, τους δε ιδικούς του θ' απαλλάξη από την επήρεια και την συναναστροφή των πονηρών ανθρώπων και θα τους καταστήσει κληρονόμους της βασιλείας των ουρανών.

9. Ευθύς λοιπόν μετά την βδελυρά παρρησία του Αντιχρίστου θα κλονήσει τα πάντα αυτός που συγκρότησε τα πάντα, κατά το λεχθέν από τον προφήτη, ότι ακόμη μια φορά «εγώ θα σείσω όχι μόνο την γη, αλλά και τον ουρανό». Ευθύς λοιπόν κλονίζει

τον κόσμο και λύει το ανώτατο όριο του σύμπαντος, συμπτύσσει το ουράνιο κύτος και αναμιγνύει την γη με πυρ και συγχέει το παν, από κάτω μεν αναμοχλεύοντας τα παγκόσμια θα ελέγαμε θεμέλια, από άνω δε στέλλοντας το πλήθος των άστρων σαν απερίγραπτους κεραυνούς επάνω στα κεφάλια των θεοποιησάντων τον πονηρό, έτσι ώστε δι' αυτών πρώτα να τιμωρηθούν όσοι επίστευσαν στον Αντίχριστο, διότι προσηλώθηκαν με τον νου και επείσθηκαν στον αντίθεο ως θεό. Έπειτα δε, αφού επιφανεί ο ίδιος με άφατη δόξα, δια δυνατής σάλπιγγος, όπως παλαιά δι' εμφυσήματος τον προπάτορα, θα ζωώσει όλους και θα παρουσιάσει ενώπιόν του ζωντανούς όλους τους από τους αιώνας νεκρούς. Και τους μεν ασεβείς δεν θα φέρει σε κρίση ούτε θα τους αξιώσει κανένα λόγο· διότι οι ασεβείς, κατά το γεγραμμένο, δεν θ' αναστηθούν για κρίσι, αλλά για κατάκρισι.

10. Θα προβάλει δε για την κρίσι όλα τα δικά μας, κατά την αναγινωσκομένη σήμερα φωνή του ευαγγελίου· διότι, λέγει, «όταν έλθη ο Υιός του ανθρώπου στη δόξα του και όλοι οι άγιοι άγγελοι μαζί του». Κατά την πρώτη του παρουσία η δόξα της θεότητός του εκρυπτόταν κάτω από την σάρκα την οποία ανέλαβε από εμάς υπέρ ημών, τώρα κρύπτεται προς τον Πατέρα στον ουρανό μαζί με την ομόθεη σάρκα, τότε δε θα αποκαλύψει όλη τη δόξα· διότι θα φανεί ολόλαμπρος από ανατολή έως τη δύση, περιαυγάζοντας τα πέρατα με ακτίνες θεότητος, ενώ παγκόσμιος και ζωοποιός σάλπιγγα θα ηχεί παντού και συγχρόνως θα συγκαλεί προς αυτόν τα πάντα. Προηγουμένως έφερε μεν και τους αγγέλους μαζί του, αλλά αφανώς, συγκρατώντας τον ζήλο τους κατά των θεομάχων ύστερα όμως θα φθάσει φανερά και δεν θα αποσιωπήσει, αλλά θα ελέγξει και θα παραδώσει τους απειθείς στις ποινές.

11. «Όταν λοιπόν έλθει ο Υιός του ανθρώπου στη δόξα του και έλθουν όλοι οι άγιοι άγγελοι μαζί του, τότε», λέγει, «θα καθίσει επάνω στον θρόνο δόξας του». Διότι έτσι προείδε και προείπε ο Δανιήλ· «ιδού», λέγει, «ετοποθετήθηκαν θρόνοι και εκάθισε ο Παλαιός των Ημερών και είδα ωσάν τον Υιό του ανθρώπου να έρχεται επάνω στις νεφέλες του ουρανού, και έφθασε έως τον Παλαιό των Ημερών και του εδόθη όλη η τιμή και η εξουσία- χίλιες χιλιάδες ελειτουργούσαν σ' αυτόν και μύριες μυριάδες παραστέκονταν σ' αυτόν». Σε συμφωνία με αυτόν λέγει και το Ιερό ευαγγέλιο, τότε «θα συναχθούν όλα τα έθνη εμπρός του· και θα τους ξεχωρίσει ανάμεσά τους, όπως ο ποιμήν ξεχωρίζει τα πρόβατα από τα γίδια». Πρόβατα καλεί τους δικαίους ως πράους και επιεικείς, που εβάδισαν την ομαλή οδό των αρετών, την πατημένη από αυτόν τον ίδιο, και ως αφομοιωμένους με αυτόν επειδή και αυτός ονομάσθηκε αμνός από τον Πρόδρομο και Βαπτιστή που είπε, «ιδού ο αμνός του Θεού που απαλείφει την αμαρτία του κόσμου». Γίδια δε καλεί τους αμαρτωλούς, ως θρασείς και ατάκτους, και φερομένους προς τους κρημνούς της αμαρτίας. Και λέγει, τους πρώτους θα τοποθετήσει δεξιά του ως εργάτες δεξιών έργων, τους άλλους που δεν είναι εργάτες τέτοιων έργων θα τοποθετήσει στ' αριστερά. «Τότε θα είπη ο Βασιλεύς», λέγει, χωρίς να προσθέσει ποιος ή ποιών βασιλεύς, αφού δεν υπάρχει άλλος εκτός από αυτόν διότι με όλο που και εκεί είναι πολλοί κύριοι και βασιλείς, αλλά ένας είναι

πραγματικά Κύριος, ένας βασιλεύς, ο φυσικώς δεσπότης του σύμπαντος. Θα ειπεί λοιπόν τότε στους από τα δεξιά του ο μόνος βασιλεύς· «εμπρός οι ευλογημένοι του Πατρός μου, κληρονομήσατε την ετοιμασμένη για σας από την θεμελίωση του κόσμου βασιλεία».

12. Πραγματικά προς αυτό απέβλεπε η από την αρχή σύστασις του κόσμου και προς αυτόν τον σκοπό απέβλεπε η επουράνια εκείνη και αρχαιότατη βουλή του Πατρός, κατά την οποία ο άγγελος της μεγάλης βουλής του Πατρός επεξεργάσθηκε τον ανθρωπο ως ζώο όχι μόνο κατ' εικόνα, αλλά και καθ' ομοίωσή του, για να δυνηθεί κάποτε να χωρέσει την μεγαλειότητα της θείας βασιλείας, την μακαριότητα της θείας κληρονομιάς, την τελειότητα της ευλογίας του ανωτάτου Πατρός, για την οποία έγιναν όλα τα ορατά και τα αόρατα. Διότι δεν είπε "του αισθητού κόσμου", αλλά απροσδιορίστως «του κόσμου», τόσο του ουρανίου, όσο και του επιγείου. Όχι δε μόνο αυτός, αλλά και η θεία και απόρρητη κένωσις, η θεανδρική πολιτεία, τα σωτήρια πάθη, όλα τα μυστήρια, γι' αυτόν τον σκοπό ερρυθμίσθηκαν προνοητικώς και πανσόφως, ώστε αυτός που θα φανεί πιστός στα παρόντα ν' ακούσει από τον Σωτήρα· «εύγε, δούλε αγαθέ, αφού εφάνηκες πιστός στα ολίγα, θα σε ορίσω οικονόμο σε πολλά· είσελθε στη χαρά του Κυρίου σου». Έλθετε λοιπόν, λέγει, όσοι εχρησιμοποιήσατε κατά την γνώμη μου τον επίγειο και φθαρτό και πρόσκαιρο κόσμο καλώς, κληρονομήσατε και τον επικείμενο και μόνιμο και επουράνιο κόσμο. Διότι «επείνασα και μου εδώσατε να φάγω, εδίψασα και μ' εποτίσατε, ξένος ήμουν και με περιμαζεύσατε, γυμνός και με ενδύσατε, ασθένησα και με επισκεφθήκατε, ήμουν στις φυλακές και ήλθατε προς εμένα».

13. Εδώ πρέπει να συζητηθεί για ποιο λόγο εμνημόνευσε μόνο την ελεημοσύνη και γι' αυτήν μόνο έδωσε εκείνη την ευλογία και την κληρονομία· και την βασιλεία. Αλλά δεν εμνημόνευσε μόνο αυτήν για όσους αντιλαμβάνονται τα ακουόμενα. Επειδή δηλαδή προηγουμένως εκάλεσε πρόβατα τους εργάτες της, με αυτόν τον χαρακτηρισμό επιβεβαίωσε τόσο την προς αυτόν ομοίωση και κάθε αρετή τους, όσο και ότι ήσαν έτοιμοι συνεχώς για το θάνατο υπέρ του καλού, όπως βέβαια και αυτός οδηγήθηκε ως πρόβατο για σφαγή και ως αμνός άφωνος εμπρός σ' αυτόν που τον κουρεύει, κατά το γεγραμμένον.

14. Αφού λοιπόν τέτοιοι είναι και αυτοί, εγκωμιάζει ιδιαιτέρως την φιλανθρωπία· διότι πρέπει και αυτήν, ως δείγμα και καρπό της αγάπης, να την έχει σαν κεφαλή που υπέρκειται όλων των άλλων αρετών αυτός που πρόκειται να κληρονομήσει την αΐδια εκείνη βασιλεία. Αυτό το έδειξε ο Κύριος και με την παραβολή των δέκα παρθένων· διότι δεν εισάγονται στον θείο νυμφώνα όσες τύχουν, αλλά οι στολισμένες με παρθενία, η οποία δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς άσκησι και εγκράτεια, καθώς και χωρίς πολλούς και ποικίλους για την αρετή αγώνες, προσέτι δε αυτές που κρατούν λαμπάδες στα χέρια, δηλαδή τον νου τους και την μέσα σ' αυτόν άγρυπνη γνώση, που

επιβαίνει και στηρίζεται στο πρακτικό της ψυχής, το δηλούμενο με τα χέρια, και αφιερώνεται διά βίου στον Θεό και συνάπτεται με τις από αυτόν λάμψεις. Χρειάζεται όμως και άφθονο έλαιο, ώστε να διαρκεί το άναμμά τους. Έλαιο δε είναι η αγάπη, που είναι κορυφή των αρετών. "Όπως λοιπόν, αν θέσεις θεμέλια και οικοδομήσεις επάνω σ' αυτά τους τοίχους, δεν πρόσθεσεις δε την οροφή, τα αφήνεις όλα εκείνα άχρηστα, κατά τον ίδιο τρόπο, αν αποκτήσεις όλες τις αρετές, δεν προσαποκτήσεις δε την αγάπη, όλες εκείνες είναι άχρηστες και ανωφελείς· και η οροφή της οικίας όμως χωρίς τα στοιχεία που την συγκρατούν δεν μπορεί να οικοδομηθεί.

15. Και ο Κύριος λοιπόν προσφέρει την κληρονομία του σε όσους έχουν σφραγίσει τις άλλες αρετές δια των έργων της αγάπης και ανέβηκαν σ' αυτήν δια του ανεπιλήπτου βίου ή κατέφυγαν προς αυτήν διά μετανοίας. Από αυτούς εγώ τους μεν πρώτους καλώ υιούς, διότι είναι φύλακες μυστικής από τον Θεό αναγεννήσεως, τους δε δεύτερους μισθωτούς, διότι ξαναποκτούν την χάρη διά των πολυειδών ιδρώτων της μετανοίας και δια της ταπεινώσεως ως μισθόν.

16. Γι' αυτό, αφού προηγουμένους στα θεία ευαγγέλια εξήγησε πολυειδώς τα σχετικά με την κρίση, έπειτα εξέθεσε τα περί της αγάπης με την άποψη ότι τελειοποιεί ή επαναφέρει τις εκεί απαριθμούμενες αρετές. Αλλά οι δίκαιοι θ' αποκριθούν με τα λόγια· «Κύριε, πότε σε είδαμε να πείνας και σ' εθρέψαμε, ή να διψάς και σ' εποτίσαμε; Πότε σε είδαμε ξένο και σε συμμαζεύσαμε, ή γυμνόν και σε ενδύσαμε; Πότε σε είδαμε ασθενή ή στην φυλακή και σ' επισκεφθήκαμε;». Βλέπετε ότι οι από τα δεξιά καλούνται και δίκαιοι; Επομένως γι' αυτούς το έλεος προέρχεται από την δικαιοσύνη και είναι με δικαιοσύνη. Βλέπετε δε άλλην αρετή, την ταπείνωσι, να προσμαρτυρείται στους δικαίους από το πλήρωμα της αγάπης; Διότι ισχυρίζονται ότι είναι ανάξιοι της ανακηρύξεως και των επαίνων, σαν να μη έπραξαν κανένα αγαθόν, αυτοί που μαρτυρούνται ότι δεν άφησαν κανένα αγαθό άπρακτο.

17. Γι' αυτό, νομίζω, ο Κύριος αποκρίνεται σ' αυτούς με παρρησία, για ν' αναφανούν ότι είναι τέτοιας μορφής και ανυψωθούν με την ταπείνωσι και δικαίως εύρουν από αυτόν χάρη, την οποία ο Κύριος παρέχει αφθόνως στους ταπεινούς, «διότι ο Κύριος αντιτάσσεται στους υπερήφανους, ενώ στους ταπεινούς δίδει χάρι», ο οποίος και τώρα λέγει προς αυτούς· «πραγματικά σας λέγω, εφ' όσον τα επράξατε σ' ένα από τους αδελφούς μου τους ελαχίστους, τα εκάματε σ' εμένα». Καλεί τον άλλο ελάχιστον για την πτωχεία και την ευτέλεια, αδελφόν δε, διότι και αυτός έτσι έζησε κατά σάρκα επί της γης.

18. Ακούσετε και ευφρανθείτε, όσοι είσθε πτωχοί και ενδεείς· διότι κατά τούτο είσθε αδελφοί του Θεού· κι αν είσθε πτωχοί και ευτελείς ακουσίως, **καταστήσατε εκούσιο για τον εαυτό σας το αγαθό δια της υπομονής και της ευχαριστίας**. Ακούσετε οι πλούσιοι και ποθήσετε την ευλογημένη πτωχεία, για να γίνετε κληρονόμοι και αδελφοί του Χριστού, γνησιώτεροι μάλιστα εκείνων που

επτώχευσαν ακουσίως· διότι εκείνος επτώχευσε για μας εκουσίως. Ακούσετε και στενάξετε εσείς που περιφρονείτε τους αδελφούς σας, όταν υποφέρουν, μάλλον δε τους αδελφούς του Θεού, και δεν μεταδίδετε στους ενδεείς από όσα διαθέτετε άφθονα, τροφή, σκέπη, ενδυμασία, επιμέλεια κατάλληλη, και δεν προσφέρετε το περίσσευμά σας στο υστέρημα εκείνων. Μάλλον δε ας ακούσωμε και ας στενάξωμε, αφού κι εγώ ο ίδιος που σας λέγω αυτά, ελέγχομαι από την συνείδησί μου ότι δεν είμαι τελείως έξω από το πάθος· διότι, ενώ πολλοί ριγούν και στερούνται, εγώ είμαι γεμάτος και ενδεδυμένος. Πολύ δε περισσότερο άξιοι πένθους είναι αυτοί που έχουν και κατέχουν θησαυρούς περισσοτέρους από την καθημερινή ανάγκη ή και φροντίζουν να τους αυξήσουν· ενώ είναι προσταγμένοι ν' αγαπούν τον πλησίον σαν τους εαυτούς των, δεν τους θεωρούν ούτε σαν το χώμα. Διότι τι άλλο είναι ο χρυσός και ο άργυρος, που αγαπήσαμε περισσότερο από τους αδελφούς;

19 Αλλά ας επιστραφούμε, ας μετανοήσωμε και ας κοινωνήσωμε εξυπηρετώντας τις ανάγκες των ανάμεσά μας πτωχών αδελφών με όσα έχομε. Και αν δεν είμαστε διατεθειμένοι ν' αδειάσωμε θεοφιλώς όλα τα υπάρχοντα, τουλάχιστον να μη τα κατακρατήσωμε όλα για τους εαυτούς μας ασπλάγχνως· αλλά το μεν ένα ας το πράξωμε, γι' αυτό δε που θα παραλείψωμε, ας ταπεινωθούμε ενώπιον του Θεού, και θα επιτύχωμε από αυτόν συγγνώμη, διότι η φιλανθρωπία του αναπληρώνει την έλλειψί μας, για να μη, ο μη γένοιτο, ακούσωμε την απαίσια φωνή· διότι, λέγει, «τότε θα ειπεί και στους από τα αριστερά· φεύγετε από έμενα οι καταραμένοι». Πόσο φοβερό είναι τούτο! Απομακρυνθείτε από τη ζωή, εκβληθείτε από την τρυφή, στερηθείτε το φως!

20. Και δεν λέγει μόνο τούτο, αλλά προχωρεί· «φεύγετε από εμένα οι καταραμένοι, στο αιώνιο πυρ, το ετοιμασμένο για τον Διάβολο και τους αγγέλους του». Όπως δηλαδή οι από τα δεξιά θα έχουν ζωή, και μάλιστα με το παραπάνω, ζωή μεν αφού θα συνευρίσκωνται με τον Θεό, με το παραπάνω δε αφού θα είναι υιοί και κληρονόμοι της βασιλείας του, έτσι και οι από τα αριστερά, αποτυγχάνοντας ν' αποκτήσουν την αληθινή ζωή λόγω της απομακρύνσεως από τον Θεό, θα εύρουν και παραπάνω κακό, αφού θα έχουν συνταχθεί με τους δαίμονες και θα παραδοθούν στο κολαστικό πυρ.

21. Ποιού δε είδους είναι το πυρ εκείνο, το οποίο άπτεται και των σωμάτων και των λογικών σε σώματα όντων, και των ασωμάτων πνευμάτων, θλίβοντας και στενοχωρώντας τα παντοτινά, και δια του οποίου θα λειώσει και το δικό μας πυρ, κατά το γεγραμμένο, «τα καιόμενα στοιχεία θα λειώσουν»; Πόση προσθήκη φέρει στην οδύνη το ανέλπιδο της απολυτρώσεως; Διότι, λέγει, υπάρχει ποταμός, που παρασύρει το πυρ εκείνο, όπως φαίνεται, και το φέρει μακρύτερα από τον Θεό. Γι' αυτό δεν είπε "πορευθείτε", αλλά «πορεύεσθε από εμένα οι καταραμένοι»· διότι έχετε αφθόνως δεχθεί τις κατάρες από τους πτωχούς, και με όλο που υπέφεραν εκείνοι, εσείς πάντως είσθε άξιοι κατάρας. Λέγει δε προς αυτούς «πηγαίνετε στο πυρ το ετοιμασμένο» όχι για σας, αλλά για τον Διάβολο και τους αγγέλους του· διότι τούτο

δεν είναι προηγούμενο δικό μου θέλημα, δεν σας έπλασα γι' αυτό, δεν ετοίμασα για σας την φωτιά. Το άσβεστο πυρ έχει αναφθεί για τους δαίμονες που έχουν αμετάβλητη την έξι της κακίας, με τους οποίους σας συνέδεσε η σύμφωνη μ' εκείνους αμετανόητη γνώμη. Είναι λοιπόν εθελοντική η συμβίωσις με τους πονηρούς αγγέλους. «Διότι επείνασα και δεν μου εδώσατε να φάγω, εδίψασα και δεν με εποτίσατε, ξένος ήμουν και δεν με συμμαζεύσατε, γυμνός και δεν με ενδύσατε, ασθενής και στη φυλακή ήμουν και δεν μ' επισκεφθήκατε». Όπως αδελφοί, η αγάπη και τα έργα της αγάπης είναι πλήρωμα των αρετών, έτσι το μίσος και τα έργα του μίσους, ο ασυμπαθής τρόπος, η ακοινώνητη γνώμη, είναι πλήρωμα της αμαρτίας. Και όπως τη φιλανθρωπία ακολουθούν και συνυπάρχουν με αυτήν οι αρετές, έτσι τη μισανθρωπία ακολουθούν οι κακίες· γι' αυτό και από αυτήν μόνο καταδικάζονται.

22. Θα ήθελα λοιπόν να ειπώ ότι δεν υπάρχει κανένα δείγμα μίσους μεγαλύτερο από το να προτιμούμε από τον αδελφό το άφθονο αργύριο· αλλά βλέπω την κακία να έχει εύρει και μεγαλύτερο δείγμα της μισανθρωπίας. Υπάρχουν δηλαδή άνθρωποι που όχι μόνο δεν ελεούν από όσα διαθέτουν πλουσίως, αλλά και σφετερίζονται τα ξένα. Ας συλλογισθούν λοιπόν από την απόφαση προς τους μη ελεήμονες, τι θα εύρουν αυτοί και τι θα πάθουν, και ποιας ακατανόητης και αφόρητης καταδίκης είναι άξιοι, ας αποστούν από την αδικία και ας εξιλεώσουν το θείο δια των έργων της μετανοίας. Εκείνοι δε θ' αποκριθούν τότε ως εξής· «Κύριε, πότε σε είδαμε να πεινάς ή να διψάς ή ξένον ή γυμνόν ή ασθενή ή φυλακισμένον, και δεν σε υπηρετήσαμε;».

23. Βλέπετε και αυτό το τελευταίο κακό, την υπερηφάνεια, συνεζευγμένη με τον ασυμπαθή τρόπο, όπως την ταπείνωσι με την συμπάθεια; Οι δίκαιοι εγκωμιαζόμενοι για την φιλανθρωπία τους ταπεινώνονται περισσότερο, δεν δικαιώνουν τους εαυτούς των. Οι υπερήφανοι, όταν κατηγορούνται για την ασπλαγχνία τους από τον αψευδή, δεν προσπίπτουν ταπεινωμένοι, αλλά αντιλέγουν και δικαιώνουν τους εαυτούς των. Γι' αυτό και θ' ακούσουν τα λόγια· «αληθινά σας λέγω, εφ' όσον δεν το επράξατε σ' ένα από αυτούς τους ελαχίστους, δεν το εκάματε ούτε σ' εμένα». Κι έτσι θα μεταβούν, λέγει, «αυτοί μεν σε αιώνια κόλασι, οι δε δίκαιοι σε αιώνια ζωή».

24. Ας ελεήσωμε λοιπόν τους εαυτούς μας, αδελφοί, δια του ελέους προς τους αδελφούς, ας αποκτήσωμε δια της συμπαθείας την συμπάθεια, ας ευεργετήσωμε για να ευεργετηθούμε. Η μεν ανταπόκρισις είναι ομοία, διότι πρόκειται για ευποιία και φιλανθρωπία, για αγάπη και έλεος και συμπάθεια· αλλά δεν είναι ίση κατά την αξία και το μέτρο της υπεροχής. Διότι εσύ μεν παρέχεις από όσα έχει ο άνθρωπος, και όσο μπορεί να ευεργετήσει ο άνθρωπος, παίρνεις δε σε ανταπόδοση από τους θείους και ακενώτους θησαυρούς εκατονταπλάσια και την αιώνια ζωή, και ευεργετείσαι από όσα και όσο μπορεί ο Θεός να ευεργετήσει, «πράγματα που οφθαλμός δεν είδε και ους δεν άκουσε και που δεν ανέβηκαν στην καρδιά του ανθρώπου».

25. Ας σπεύσωμε λοιπόν για να επιτύχωμε τον πλούτο της αγαθότητος, ας

αγοράσωμε με ολίγα αργύρια αιώνια κληρονομία, ας φοβηθούμε τέλος την απόφαση εναντίον των ανοικτιρμόνων, για να μη κατακριθούμε από αυτήν εκεί· ας μη φοβηθούμε μη τυχόν γίνωμε πτωχοί, δίδοντας ελεημοσύνη, διότι θ' ακούσωμε από τον Χριστό, «έλθετε οι ευλογημένοι του Πατρός μου, κληρονομήσατε την γη». Ας φοβηθούμε και ας κάμωμε το παν, για να μη φανούμε έξω από την αγάπη προς τον Θεό δια της ασπλαγχνίας· «διότι αυτός που δεν αγαπά τον αδελφό του, που τον είδε», λέγει ο ευαγγελιστής, «πώς θ' αγαπήσει τον Θεό που δεν τον είδε», αυτός δε που δεν αγαπά το Θεό πώς θα συνυπάρξει με αυτόν; Και αυτός που δεν συνυπάρχει με αυτόν θ' απομακρυνθεί από αυτόν· ο δε απομακρυνόμενος από αυτόν οπωσδήποτε θα πέσει στη γέεννα του πυρός.

26. Αλλά εμείς ας επιδείξωμε έργα αγάπης προς τους αδελφούς μας εν Χριστώ, ελεώντας τους πτωχούς, επιστρέφοντας τους πλανημένους, σε όποιαν πλάνη και πτώχεια και αν είναι, δικαιώνοντας τους αδικούμενους, δυναμώνοντας τους κατάκοιτους από ασθένεια, είτε πάσχουν τούτο δια των αισθητών εχθρών και νοσημάτων είτε δια των αοράτων πονηρών πνευμάτων και των παθών της ατιμίας, επισκεπτόμενοι τους εγκαθείρκτους στη φυλακή, αλλά και ανεχόμενοι αυτούς που μας κτυπούν, και χαρίζοντας ο ένας στον άλλο όποια μομφή έχει εναντίον του, όπως και ο Χριστός μας την εχάρισε. Και γενικώς ας επιδείξωμε την μεταξύ μας αγάπη με κάθε τρόπο και με κάθε έργο και λόγο, για να επιτύχωμε την από τον Θεό αγάπη και ευλογηθούμε από αυτόν και κληρονομήσωμε την επηγγελμένη σ' εμάς και για μας ουράνια και αιώνια βασιλεία από την θεμελίωση του κόσμου.

27. Αυτήν είθε ν' αποκτήσωμε όλοι εμείς, με την χάρη και φιλανθρωπία του Κυρίου Ιησού Χριστού μαζί με τον οποίο πρέπει στον Πατέρα, καθώς και στο άγιο Πνεύμα, τιμή και δόξα στους αιώνες των αιώνων. Γένοιτο.

(Πηγή: paterikakeimena.blogspot.com)